

РЕЦЕНЗІЯ

рецензента доцента кафедри адміністративного та фінансового права
Національного університету біоресурсів і природокористування України,
кандидата юридичних наук, доцента **ГОЛОВІЙ Людмили Василівни**
на дисертацію **ПАВЛЕНКА Дмитра Юрійовича** на тему:
«Адміністративні функції прокуратури України»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 081 «Право»
галузі знань 08 «Право»

Актуальність обраної теми дослідження. Актуальність дослідження адміністративних функцій прокуратури України характеризується рядом визначальних чинників. Так, прокуратура відіграє ключову роль у системі публічної (державної) влади як важлива ланка владно-правових структур, позаяк є одним із основних суб'єктів владних повноважень, відповідальних за забезпечення законності, прав і свобод громадян. Дослідження її адміністративних функцій, поза сумнівом, допомагає краще зрозуміти її роль та вплив на функціонування держави.

Понад те, в Україні безперервно тривають процеси реформування державних інституцій, у тому числі і прокуратури. Відтак розуміння сутності адміністративно-правових функцій прокуратури України та повноважень органів прокуратури сприяє встановленню, яким чином ця визначена характерними ознаками система органів адаптується до нових умов та вимог сучасного громадянського суспільства.

Наведене свідчить, що дисертаційне дослідження є доволі актуальним, оскільки робить істотний внесок до загального наукового доробку з питань визначення специфіки функціонального призначення прокуратури та розроблення й обґрунтування теоретичних основ удосконалення складу адміністративних функцій прокуратури України.

Зауважую, що дисертаційне дослідження виконано відповідно до п. 1.3 та п. 1.15 Пріоритетних напрямів фундаментальних та прикладних наукових досліджень у галузі права Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки від 26.03.2021 р. № 12-21, а також – згідно з планом науково-дослідної роботи кафедри і планом науково-дослідної роботи Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. З огляду на відсутність самостійних досліджень дисертації адміністративних функцій прокуратури в Україні, рецензована наукова робота має високий рівень новизни. Викладені в дисертації наукові твердження, висновки та рекомендації автор належним чином підтверджує, опираючись на теоретичні засади, положення нормативно-правових актів та наукові досягнення провідних вчених в обраній галузі. Такі висновки відповідають поставленим цілям роботи і були визначені завдяки правильному вибору методології дослідження. У рецензованій дисертації було використано широкий спектр

методів, у тому числі діалектичний метод (використовується при визначенні підходів до вивчення удосконалення складу адміністративних функцій прокуратури України як складного поліструктурного явища та процесу), історико-правовий метод (використовується при дослідженні історичних передумов виникнення й формування прокуратури України як суб'єкта владних повноважень), формально-логічний метод (використовується для формування характеристики правових основ та засобів забезпечення реалізації адміністративних функцій прокуратури України), порівняльно-правовий метод (використовується у процесі дослідження міжнародного досвіду, досвіду зарубіжних країн щодо питань організації та функціонування прокуратури), формально-юридичний методи (використовується для виявлення прогалин і суперечностей у законодавстві та формулюванні пропозицій щодо його удосконалення) тощо.

Метою дисертаційного дослідження було визначення специфіки функціонального призначення прокуратури на сучасному етапі розвитку українського суспільства та формулювання теоретико-прикладних висновків з окресленої проблематики, аби на основі системного аналізу та критичного осмислення наявних теоретичних джерел, законодавства, відповідних міжнародних документів, розробити та обґрунтувати теоретичні основи удосконалення складу адміністративних функцій прокуратури України.

Структура дисертації цілком відповідає поставленій меті та завданням наукового дослідження, обґрунтовується особливостями предмета й об'єкта дисертаційного дослідження й включає в себе анотацію, список опублікованих праць за темою дисертації, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Це свідчить, що рівень виконання поставленого перед автором наукового завдання та освоєння методології наукової діяльності є належним.

Вступ містить визначення й обґрунтування актуальності теми дослідження; зв'язку теми дисертації із сучасними дослідженнями, з науковими програмами, планами, темами, грантами; визначення мети і завдань дослідження, предмета й об'єкта дослідження, його методів; обґрунтування наукової новизни отриманих результатів.

У **першому розділі** розкрито зміст категорії «адміністративні функції» у розрізі діяльності публічно-правових інституцій, досліджено теоретичні аспекти адміністративно-правового статусу прокуратури, вивчено історичні передумови виникнення й формування прокуратури України як суб'єкта владних повноважень.

У **другому розділі** опрацьовано характерні особливості адміністративно-правового статусу прокуратури України як елементу системи правоохоронних органів, визначено сутність адміністративних функцій прокуратури України, встановлено роль та значення адміністративних функцій прокуратури України в умовах реформування системи органів державної влади.

У **третьому розділі** досліджено міжнародно-правовий досвід у сфері визначення адміністративних функцій прокуратури, виявлено проблеми та перспективи адміністративно-правового статусу прокуратури у сучасній Україні, запропоновано рекомендації щодо подальшого інституційного удосконалення адміністративних функцій прокуратури України.

Завершується дисертація ретельно складеними та детальними **висновками**, які підсумовують проведений всебічний аналіз теоретичних напрацювань та змісту чинних нормативно-правових актів у галузі адміністративних функцій прокуратури України. У висновках виявлено основні недоліки поточного стану правового регулювання адміністративних функцій прокуратури в Україні та викладено авторські пропозиції щодо його покращення. Сформульовані висновки є цілісним викладом здобутих та випрацьованих при проведенні дослідження обґрунтованих наукових положень, які містять значущі теоретичні та практичні рекомендації, спрямовані на покращення складу адміністративних функцій прокуратури України.

Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання. Дисертаційне дослідження має високу цінність, практичне значення його результатів важко переоцінити, оскільки воно полягає в тому, що його зміст у багатьох аспектах доповнює наукові значення сутності, трансформації та сучасного розуміння адміністративних функцій прокуратури України, тому викладені у роботі положення можуть бути використані: у науково-дослідній діяльності – для подальшого наукового осмислення проблем удосконалення складу адміністративних функцій прокуратури України, а також як підґрунтя для теоретичних розробок підвищення результативності та ефективності діяльності прокуратури в цілому чи за галузями діяльності, при підготовці відповідних наукових праць; у правотворчій діяльності – для запровадження системного підходу при проведенні удосконалення складу адміністративних функцій прокуратури України, вдосконалення Закону України «Про прокуратуру» та інших положень законодавства; у правозастосовній діяльності – для оптимізації структури органів прокуратури та вдосконалення практики роботи відповідного органу; у навчальному (освітньому) процесі – при підготовці навчально-методичних видань, курсу лекцій з основ прокурорської діяльності, при проведенні навчальних (лекційних) занять (курсів, спецкурсів) з дисциплін «Адміністративне право України», «Прокуратура України», «Судові та правоохоронні органи», «Проблеми реформування прокуратури» у закладах вищої освіти.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження викладено у 16 наукових працях, з яких 5 статей у наукових фахових виданнях України, стаття у науковому виданні іншої держави та 10 тез наукових конференцій. Вказані публікації чітко та цілком відображають основні наукові положення та досягнення проведеного дисертаційного дослідження.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. Дисертація є самостійною кваліфікаційною науковою працею із науково-обґрунтованими висновками та рекомендаціями, які виставлені автором для публічного захисту. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідні джерела. У роботі відсутнє привласнення чужих ідей, результатів або слів без оформлення належного цитування.

Питання для дискусійного обговорення та недоліки дисертації щодо її змісту та оформлення:

1. Автор альтернативно до наявних у теорії адміністративного права класифікацій адміністративних функцій прокуратури пропонує (с. 207) загалом адміністративні функції прокуратури України поділити на дві основні групи: 1) організаційно-управлінські функції; 2) кадрові функції. Водночас вбачається структурно не виправданим розміщення такої пропозиції у підрозділі дисертаційного дослідження 3.3 «Рекомендації щодо подальшого інституційного удосконалення адміністративних функцій прокуратури України», тобто окремо від проведеного дослідником загального огляду та аналізу різних наукових і доктринальних підходів до класифікації таких функцій, що міститься у підрозділі дисертаційного дослідження 2.2 «Сутність адміністративних функцій прокуратури України».

2. Дисертант пропонує, зважаючи на принципову значимість для суспільства і держави певних сфер правовідносин, у структурі Офісу Генерального прокурора за комплексним принципом сформувати підрозділи на правах Департаментів із питань захисту прав громадян та інтересів держави в сфері охорони здоров'я, освіти та праці, захисту прав соціально незахищених громадян (с. 223). Відмічаючи безумовну слушність наведеної пропозиції, у свою чергу, вважаю сумнівним необхідність наділення відповідних підрозділів правами Департаментів та виділення таких структурних елементів в одиниці такого високого рівня, вважаючи за доцільне наділення їх лише правами відділів у складі вже наявних Департаментів Офісу Генерального прокурора за предметно-юрисдикційним спрямуванням (до прикладу, функціонування відділу організації представництва інтересів держави у сфері земельних відносин у складі Другого управління Департаменту представництва інтересів держави у суді).

3. Здобувач на с. 225 зауважує, що Закон України «Про прокуратуру» не містить вимог до моральних якостей кандидатів на посаду прокурора, а так само компетенції уповноваженого на їх вивчення суб'єкта, як складової кваліфікаційного іспиту, та вказує, що така ситуація потребує вирішення шляхом внесення відповідних законодавчих змін до Закону України «Про прокуратуру», що у подальшому дозволить обмежити доступ до професії прокурора особам, які з огляду на особисті риси не зможуть належним чином виконувати професійні обов'язки. Було би цікавим і наглядним ознайомитися із такою пропозицією здобувача у формі наочних пропозицій щодо змісту проєкту закону про внесення конкретних змін до відповідного нормативно-правового акта.

4. Не повністю поділяю думку автора про спірність зменшення кількості працівників прокуратури на нормативному рівні (с. 138). Переконана, що сучасні та актуальні виклики, які стоять перед адміністративним апаратом держави, передбачають вирішення проблем із апаратним навантаженням суб'єктів владних повноважень шляхом кадрової оптимізації складу службовців, у тому числі й в органах прокуратури. Це зокрема і вимагає скорочення об'єктивно надмірної кількості штатних одиниць, повноваження яких можуть бути покладені на інших службовців без зниження ефективності виконання ними своїх посадових обов'язків.

Натомість наведені зауваження і пропозиції рецензент обґрунтовує комплексним характером проведеного дослідження та значною складністю дослідженої проблеми, тому вони не є принциповими чи такими, що суттєво впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження, відтак мають переважно дискусійний характер.

Загальний висновок та оцінка дисертації. Зміст роботи цілковито відображає основні положення дисертації. Дисертаційне дослідження не містить порушень академічної доброчесності. Результати наукової роботи повно викладені в опублікованих здобувачем наукових публікаціях. Особливо відзначаємо значну цінність та актуальність рецензованої наукової праці, її академічне й прикладне значення.

Отже, дисертація на тему: «Адміністративні функції прокуратури України» відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, а її автор Павленко Дмитро Юрійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент доцент кафедри адміністративного та фінансового права Національного університету біоресурсів і природокористування України, кандидат юридичних наук, доцент Людмила ГОЛОВІЙ